

سید الرحمن
رحمن
رحمن

تدوین طرح دوره و طرح درس

معصومه رحیمی، دکترای تخصصی آموزش پزشکی

آنچه ارائه می شود:

- مفاهیم و تعاریف
- انواع برنامه درسی
- طرح درس
- طرح دوره
- گام های تدوین طرح دوره
- اجزاء و عناصر طرح درس، طرح دوره

- * **یادگیری (Learning)** : فرایند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است.
- * **آموزش (Instruction)** : هر گونه فعالیت از پیش طرح ریزی شده ای که هدف آن آسان کردن یادگیری در فراگیران است.
- * **تدریس (teaching)** : کوشش های بین فردی اساتید برای کمک به فراگیران جهت کسب دانش، فراگیری مهارت ها، نگرش ها و درک توانمندی های خود.

برنامه درسی (*curriculum*)

- از ریشه لاتین **curre** برگرفته شده است، به معنای **race**
- **course** میدان مسابقه، راهی یا مسیری که افراد باید طی کنند.
- عبارت برنامه درسی به معنای محتوای موضوعی، ارزش ها و مهارت هایی است که برنامه آموزشی را تشکیل می دهند.

برنامه درسی

- برنامه درسی به عنوان محتوا
- برنامه درسی به عنوان تجربه
- برنامه درسی به عنوان طرح یا نقشه

- **برنامه ریزی درسی** فرایندی است که در آن خط مشی آموزشی خاصی تدوین می شود.
- برنامه ریزی فعالیت های یاددهی- یادگیری به منظور ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرنده و ارزیابی میزان تحقق این تغییرات
- برنامه ریزی درسی اشاره به یک فرایند دارد که حاصل آن **برنامه درسی** است.

انواع برنامه درسی

- برنامه درسی آشکار (Explicit Curriculum)
- برنامه درسی پنهان (Hidden Curriculum)
- برنامه درسی پوچ (Null Curriculum)

- دانش، ارزشها و مهارت هایی که در برنامه درسی مشخصا بیان شده اند و انتظار می رود فراگیران آنها را یاد بگیرند.

برنامه درسی پنهان (Hidden Curriculum)

- ارزشها و توقعاتی است که معمولاً در برنامه درسی رسمی پیش بینی نگردیده اما دانش آموزان این مفاهیم را در طی تجربیات آموزشی در مدارس فرا می گیرند.
- ارزشها، تمایلات، خواستها و نگرش هایی که دانش آموزان بر اثر گذراندن بخش وسیعی از اوقات خود در محیط آموزشی به دست می آورند.

برنامه درسی پوچ (Null Curriculum)

- مجموعه موضوع ها، مباحث و فرایندهایی که در برنامه درسی طراحی شده وجود دارند، اما در اجرا حذف می شوند.

طرح درس

- تفکر و تصمیم گیری در مورد هر یک از عناصر برنامه درسی و آموزش و ارتباط آنها با یکدیگر و تنظیم طرح و نقشه ای سنجیده مبتنی بر اصول

طرح درس

- طرح درس به **خط مشی آموزشی** اطلاق می شود که توسط مدرس برای یک جلسه یا یک دوره تدوین می شود.
- طرح درس چارچوب تدریس را طراحی می کند که بر اساس آن استاد و دانشجو در هنگام تدریس با هدفی مشترک و مشخص به یک سو حرکت می کنند.

انواع طرح درس

■ روزانه

■ ماهانه

■ ترمی

■ سالانه

طرح درس (طرح درس روزانه) – *lesson plan*

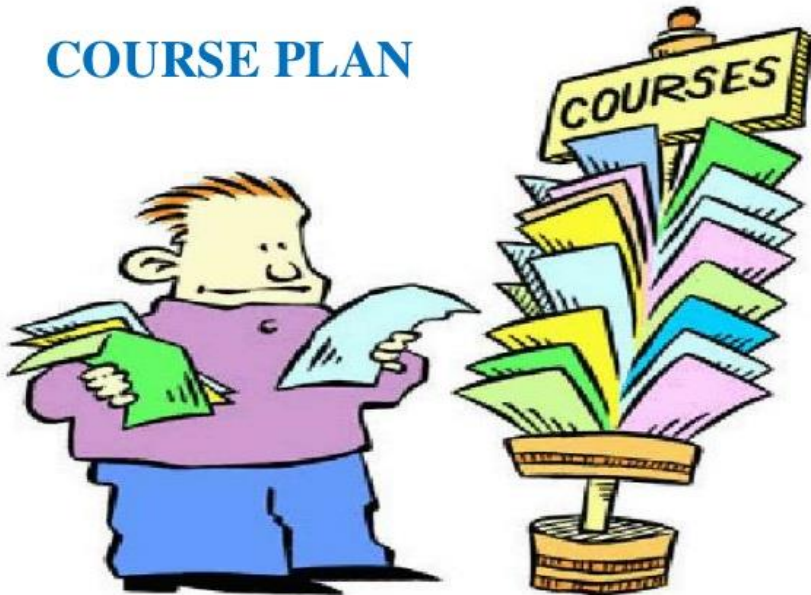
- طرح درس: پیش بینی مجموعه ی فعالیت هایی است که مدرس از پیش برای رسیدن به یک یا چند هدف آموزشی در یک جلسه تدریس تدارک می بیند.

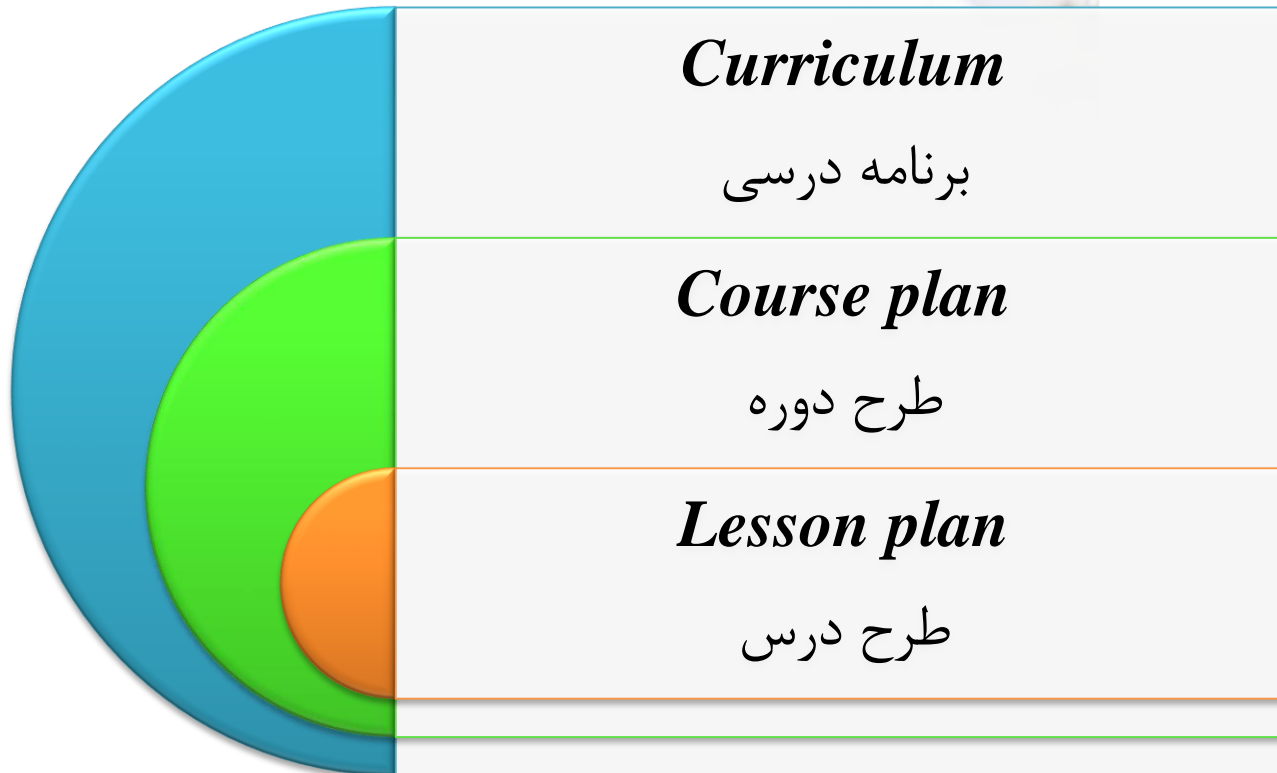
طرح دوره (طرح درس دوره) – *course plan*

- طرح دوره مستندی است که در آن مشخصات طراحی یک دوره بطور کامل ثبت می گردد.

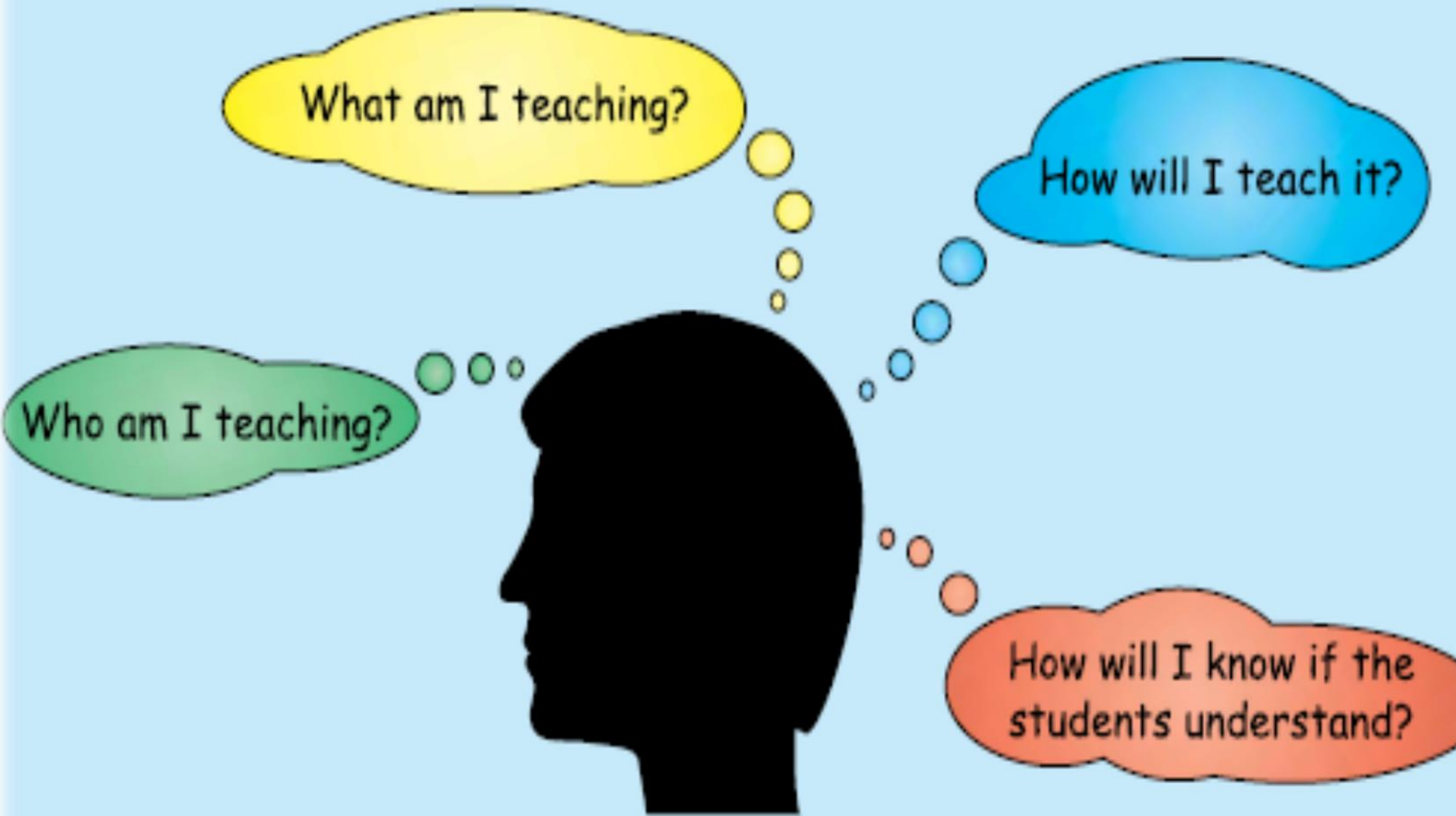
COURSE PLAN

ارتباط طرح درس، طرح دوره و برنامه درسی

ضرورت تدوین طرح دوره - طرح درس:

مزایای تدوین طرح درس

- آموزش بر اساس طرح درس به اساتید کمک می کند تا با برنامه مشخص سرکلاس حاضر شوند، مطالب درسی خود را مناسب تر ارائه دهند و تعادلی مناسب میان مطالب درس و طول مدت دوره برقرار کنند و همچنین دانشجویان را بهتر و دقیق تر ارزیابی نمایند.

مشخصات کلی درس / دوره:

- تعیین نوع درس / دوره:
- شرح کلی دوره / درس:
- مخاطبان درس:
- ✓ ویژگی های مخاطبان (فراگیران)
- ✓ تعیین پیش نیازها

گام های تدوین طرح دوره

گام اول: تعیین و تنظیم اهداف آموزشی (یادگیری)

گام دوم: تعیین محتوا و موضوعات درسی و توالی ارائه

گام سوم: تعیین روش های یاددهی - یادگیری
فعالیت های یادگیری

گام چهارم: تعیین روش های ارزیابی فراگیران

گام اول: تعیین و تنظیم اهداف آموزشی (یادگیری)

گام اول در تدوین طرح دوره و طرح درس تعیین و تدوین اهداف آموزشی (یادگیری) است.

اهداف آموزشی یا اهداف یادگیری، مقاصدی هستند که معلم از آموزش خود و یادگیرنده از یادگیری خود دارند.

مهمترین دلیل تدوین اهداف آموزشی توضیح مقاصد آموزشی اساتید به فراگیران است.

گام اول: تعیین و تنظیم اهداف آموزشی (یادگیری) مزایای تعیین اهداف آموزشی

اهداف آموزشی موثر:

مسیر آموزش را برای اساتید و مسیر یادگیری را برای فراگیران روشن می سازند.

به افزایش انگیزه فراگیران و تداوم تمرکز آنان کمک می کند.

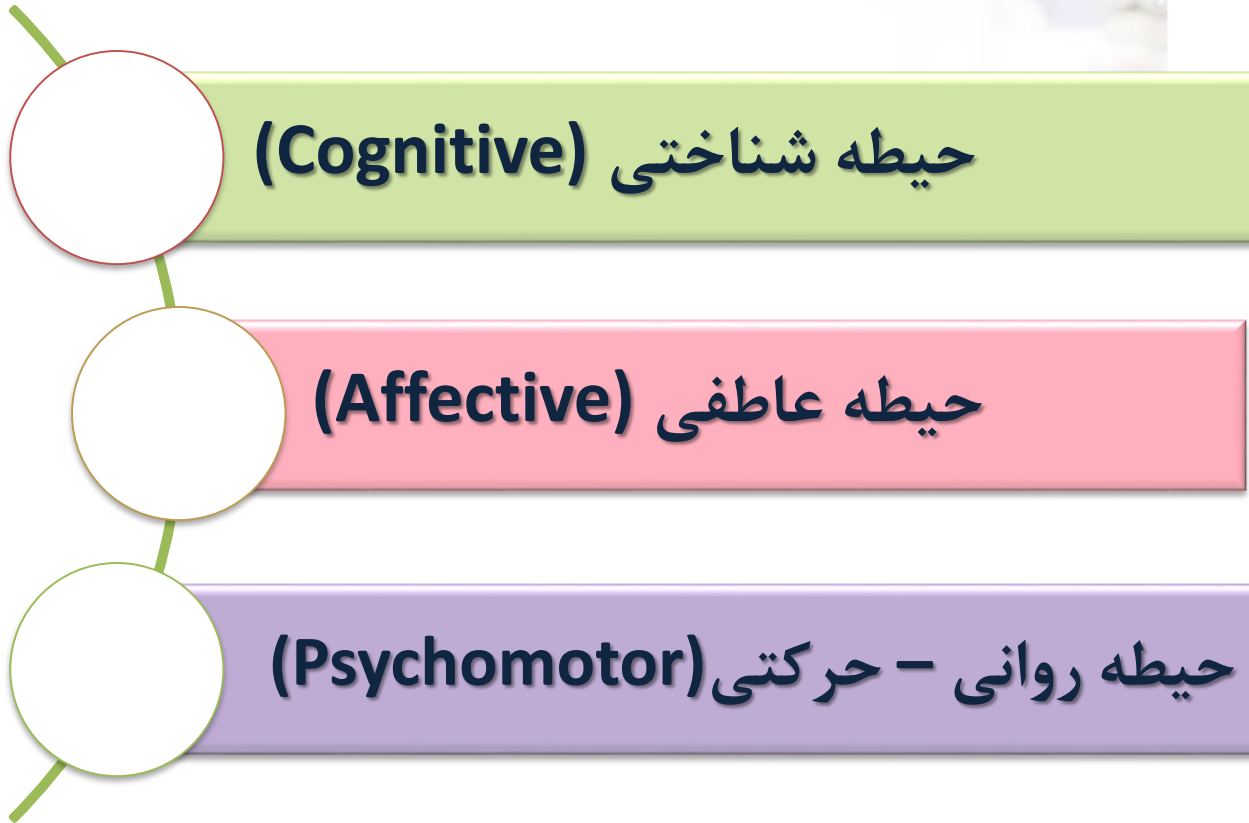
از هدر رفت زمان و تلاش های فراگیران جلوگیری می کند.

احتمال موفقیت و پیشرفت تحصیلی فراگیران را افزایش می دهد.

حیطه ها و سطوح یادگیری (learning objectives)

حیطه ها و سطوح یادگیری (learning objectives)

تبدیل اهداف کلی به اهداف دقیق (اختصاصی یا رفتاری) :

سنجش پذیر

آموزش پذیر

درجه ی اندازه پذیری

کلید شناسایی هدف های آموزشی خوب

هدفی که اندازه پذیر است

هرچه گسترده تر باشد بهتر است.

سطوح حیطة شناختی (Cognitive)

- **فهمیدن** : فراگیر باید قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، فیزیوپاتولوژی بیماریهای عروق کرونر را با ۹۵٪ صحت توضیح دهد.
- **کار بستن** : فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی نوع اختلال اسید و باز را بر اساس نتایج آزمایش ABG و وضعیت بالینی بیمار با صحت کامل تشخیص دهد.
- **ارزشیابی** : فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، شیوه های درمان دارویی بیماری سل ریوی را براساس رفرنس های معتبر پزشکی با هم مقایسه نماید و بهترین درمان را برای بیمار خود تجویز نماید.

■ سطوح حیثه عاطفی (Affective)

■ حیطه عاطفی (Affective)

- فراگیر قبل از هر تماس با بیمار دچار ضعف سیستم ایمنی بدن، دستهایش را با تکنیک صحیح می شوید.
- جهت مداوا و بهبود وضعیت بیمار بد حال در مواقع غیر کشیک از بیمار عیادت می کند.

سطوح حیطه روانی - حرکتی (Psychomotor)

■ حیطة روانى - حرکتى (Psychomotor)

عادى شدن : فراگیر قادر باشد در حین معاینه چشم با افتالمسکوپ، از بیمار شرح حال دقیق بگیرد.

هماهنگى حرکات : فراگیر قادر باشد بوسیله اتوسکوپ گوش بیمار را بدرستى و در عرض یک دقیقه معاینه کند.

تبدیل اهداف کلی به اهداف رفتاری

- اهداف اختصاصی یا رفتاری

اهداف رفتاری، دارای جنبه های عملی بیشتر بوده و واضح و روشن بیان می شوند و به همین دلیل قابل تعبیر و تفسیر نخواهند بود.

اهداف اختصاصی برخلاف اهداف کلی محدودتر، مشخص تر و قابل اندازه گیری هستند و آنچه انتظار داریم در فراگیر پس از یادگیری مطلبی خاص رخ دهد، را مشخص می کند.

در ساختار اصلی یک هدف رفتاری تعیین (۴) جزء لازم
است:

- مخاطب : (Target Audience)
- Who are the learners?
- رفتار قابل مشاهده / قابل اندازه گیری:
- Observable/Measurable Behavior
- What do we expect the learners to achieve?

اجزاء تشکیل دهنده هدف آموزشی :

• شرایط (Condition)

- What are the conditions?
- What are the prerequisites?

• معیار (Degree)

- What is the extent of achievement?
- How much should they learn?
- Is there a specific criterion that we want our learners to meet?

▪ اهداف رفتاری

- فراگیر قادر باشد به کمک دستگاه **slit-lamp** وجود جسم خارجی را در چشم بیمار در عرض دو دقیقه تشخیص دهد .
- فراگیر قادر باشد در پایان دوره آموزشی فرآیند **CPR** و یک نفره را با حداکثر ۵ درصد خطا روی مولاژ اجرا نماید.

گام دوم: تعیین محتوا و موضوعات درسی و توالی ارائه

گام سوم: تعیین روش های یاددهی - یادگیری

تعیین فعالیت های یادگیری

demonstration

Lecture

**Problem based
Teaching**

**Case based
Discussion**

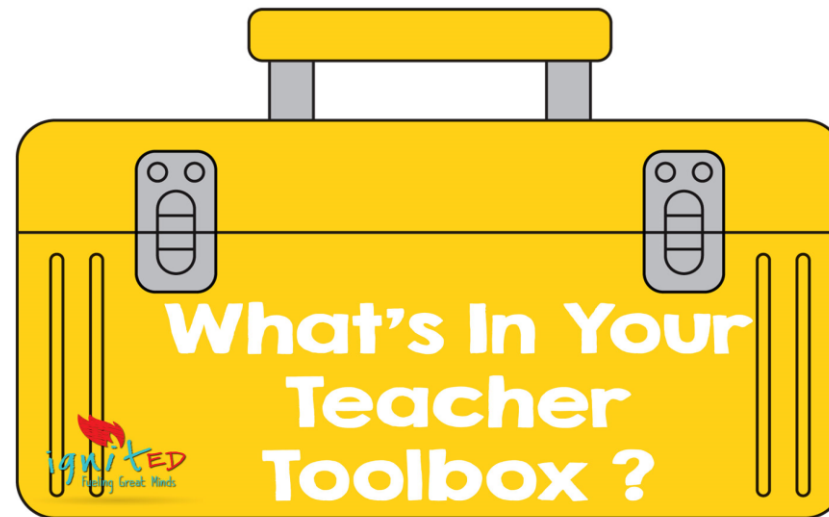
**Group
Discussion**

simulation

Games

storytelling

Role playing

Teaching Methods/Techniques/Strategies

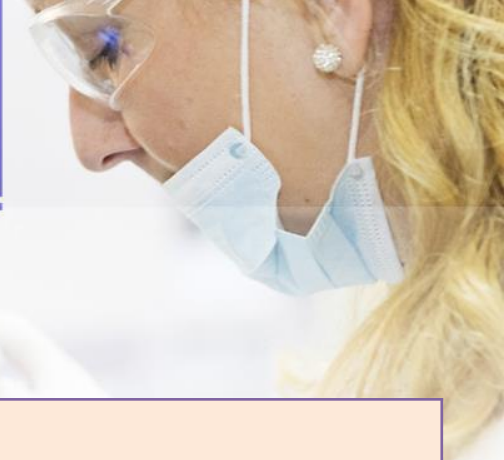
Educational Method	Type of Objective				
	Cognitive: Knowledge	Cognitive: Problem-Solving	Affective: Attitudinal	Psychomotor: Skills or Competence	Psychomotor: Behavioral or Performance
Lectures	+++	+	+	+	
Programmed learning	+++	+	+	+	
Discussion	+++	++		+	
Reflection on experience	++	++	+++	+	+
Feedback on performance	+	++	++	+++	+++
Small-group learning	++	++	++	+	+
Problem-based learning	++	+++	+		+
Team-based learning	+++	+++	++	+	+
Learning projects	+++	+++	+	+	+
Role models		+	++	+	++
Demonstration	+	+	+	++	++
Role plays	+	+	++	+++	+
Artificial models and simulation	+	++	++	+++	+
Standardized patients	+	++	++	+++	+
Real life experiences	+	++	++	+++	+++
Audio or video review of learner	+			+++	+
Behavioral / environmental interventions**			+	+	+++

تلفیق و ایجاد ارتباط بین گام دوم و گام سوم

تکالیف و فعالیت های یادگیری	موضوعات درسی	اهداف یادگیری
مطالعه محتواها و استخراج lesson learnt	مفاهیم حوزه برنامه ریزی درسی تعاریف برنامه درسی	با حوزه مفهومی برنامه ریزی درسی از دید صاحب نظران گوناگون آشنا شود. (شناختی)

تلفیق و ایجاد ارتباط بین گام دوم و گام سوم

اهداف یادگیری	موضوعات درسی	نوع محتوا	تکالیف و فعالیت های یادگیری
<ul style="list-style-type: none"> با حوزه مفهومی برنامه ریزی درسی از دید صاحب نظران گوناگون آشنا شود. (شناختی) 	<ul style="list-style-type: none"> مفاهیم حوزه برنامه ریزی درسی تعاریف برنامه درسی 	<p>پادکست، (E-content)، PowerPoint</p>	<p>مطالعه و مشاهده محتواها و استخراج lesson learnt</p>
<ul style="list-style-type: none"> اهمیت ارائه یک رویکرد مناسب جهت برنامه ریزی درسی را در حوزه آموزش پزشکی شرح دهد. (شناختی) 	<ul style="list-style-type: none"> مروری بر رویکرد ۶ قدمی دیوید کرن و گامهای ضروری در سایر مدل‌های برنامه ریزی درسی 	<p>پادکست، (E-content) محتوای حاصل از بحث های مشارکتی آنلاین، ارائه محتوا در قالب concept map</p>	<p>مطالعه و مشاهده محتواها و استخراج lesson learnt</p>

گام چهارم: تعیین روش های ارزیابی فراگیران

The planned curriculum

- What is intended by the designers

The delivered curriculum

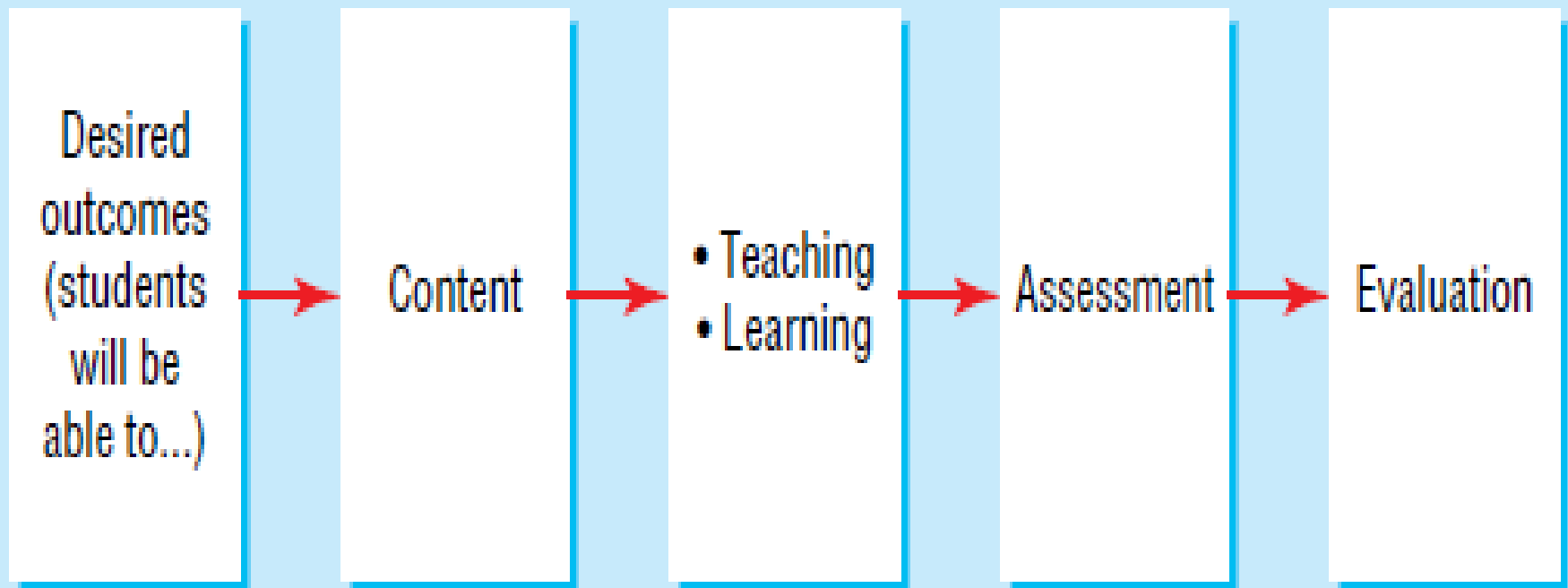
- What is organised by the administrators
- What is taught by the teachers

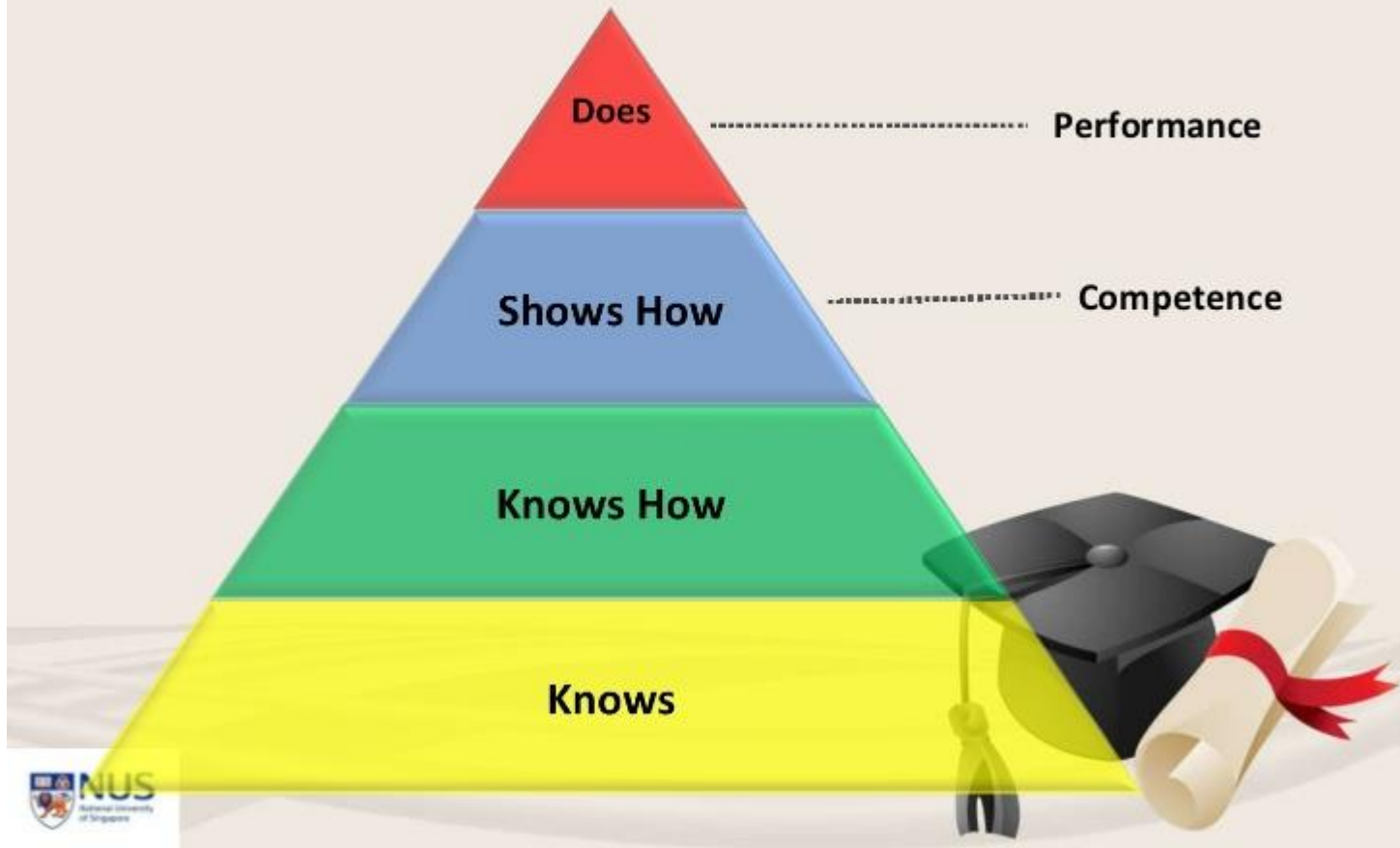
The experienced curriculum

- What is learned by the students

Millers Triangle

DOPS

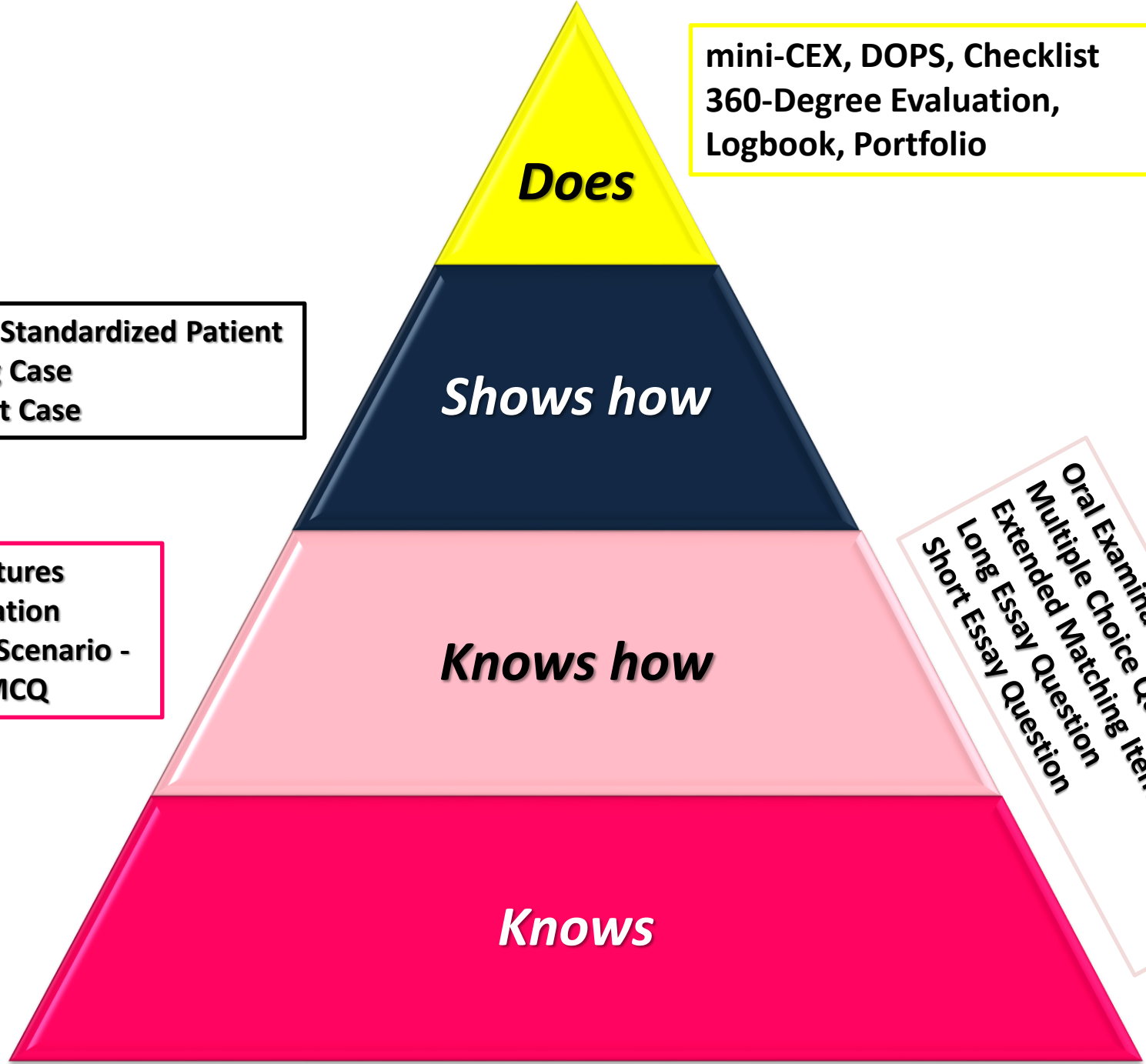
MiniCEX

360 degree

Logbook

Portfolio

mini-CEX, DOPS, Checklist
360-Degree Evaluation,
Logbook, Portfolio

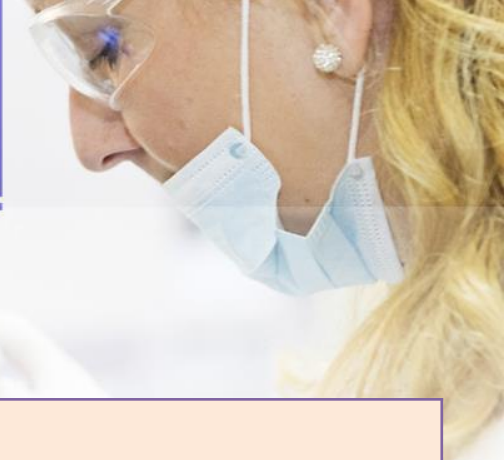
OSCE, Standardized Patient

- Long Case
- Short Case

Key Features
Examination
Clinical Scenario -
Based MCQ

Oral Examination
Multiple Choice Questions
Extended Matching Items (EMI)
Long Essay Question
Short Essay Question

تلفیق و ایجاد ارتباط بین گام های اول تا چهارم

اهداف یادگیری	موضوعات درسی	تکالیف و فعالیت های یادگیری	روش های ارزیابی
<ul style="list-style-type: none"> با حوزه مفهومی برنامه ریزی درسی از دید صاحب نظران گوناگون آشنا شود. (شناختی) 	<ul style="list-style-type: none"> مفاهیم حوزه برنامه ریزی درسی تعاریف برنامه درسی 	<p>مطالعه و مشاهده محتواها و استخراج lesson learnt</p>	
<ul style="list-style-type: none"> اهمیت ارائه یک رویکرد مناسب جهت برنامه ریزی درسی را در حوزه آموزش پزشکی شرح دهد. (شناختی) 	<ul style="list-style-type: none"> مروری بر رویکرد ۶ قدمی دیوید کرن و گامهای ضروری در سایر مدل های برنامه ریزی درسی 	<p>مطالعه و مشاهده محتواها و استخراج lesson learnt</p>	

سایر اجزاء و عناصر طرح دوره

- مسئولیت ها و فعالیت های فراگیران
- قوانین و مقررات مدیریت دوره
- تعیین و ارائه منابع

**مرد خردمند هنر پیشه را
عمر دو بایست در این روزگار
تا به یکی تجربه آموختن
با دگری تجربه بردن به کار
سعدای**